

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання інвестиційної привабливості підприємств легкої промисловості»

1. Обґрунтування необхідності прийняття законопроекту

Одним з пріоритетних завдань країни є створення сприятливих умов із залучення інвестицій на здійснення швидкого оновлення й модернізації виробничих потужностей, у т.ч. для збалансованого розвитку галузей легкої промисловості України, що мають реальні можливості стати економічним драйвером національного зростання та збільшення присутності якісних товарів на внутрішньому ринку. Річний обсяг реалізації галузевої продукції 26,7 млрд.грн. (1% промвиробництва) можливо потроїти. Наявний резерв галузевого зростання криється, насамперед, у наповненні внутрішнього ринку, обсяг якого мінімум 170 млрд.грн. щороку, а присутність продукції вітчизняного виробництва на ньому не перевищує 15-25 відсотків за різними групами споживання. Світовий досвід Китаю, Туреччини, Білорусі, Узбекистану, Киргизстану, інших країн стосовно державної підтримки текстильної, швейної, взуттєвої галузей підтверджують успішність даної практики.

За 30 років турецька легка промисловість пройшла шлях від сировинної галузі переробки з низькою доданою вартістю - до одного з флагманів з постачання модного одягу та текстилю в світі. Аби досягти таких показників, у 80-х роках Уряд Туреччини зробив ставку на легку промисловість як одну з пріоритетних. Завдяки втручанню і протекціоністській політиці держави, лише за постачанням одягу Туреччина сьогодні займає 6-те місце в світі та 3-тє - в Європі. У галузі працює близько 40 тисяч підприємств, на яких зайнято за різними джерелами від 750 тисяч до 1,9 млн. працівників. Одяг, після автомобільної техніки, посідає друге місце в структурі експорту країни з часткою 9,4% від загального. Таке зростання відбулось завдяки пільговому оподаткуванню підприємств, створенню індустріальних галузевих центрів з необхідною інфраструктурою, державному фінансуванню участі турецьких компаній в ключових іноземних виставках (у т.ч. в Україні), цільовому залученню потенційних закордонних оптових баєрів текстилю та одягу на промислові виставкові заходи у Туреччині, зокрема шляхом компенсацій витрат учасникам на авіапереліт, 3-денне проживання, трансфер тощо. Здійснюючи технічне оснащення та модернізацію, турецькі компанії також мають конкурентні переваги, бо ПДВ на обладнання дорівнює нулю. Тож у 2017 році Туреччина експортувала текстилю на \$10 мільярдів, а одягу - на \$17 мільярдів, а у 2018 році очікувалося зростання на 8-10%.

В Україні вкрай назріла зміна податкової політики держави аби стимулювати інвестиційну привабливість і зберегти в державі найцінніше - людський капітал, зупинити трудову міграцію, залучити кадри і створити передумови для підвищення реальної заробітної плати. Адже за даними 2018 року зареєстрований дефіцит кадрів у легкій промисловості склав близько 25 тис., тобто третину від офіційно працюючих у галузі.

Проектом Закону України пропонується стимулювання інвестиційної привабливості підприємств за рахунок впровадження законодавчої ініціативи щодо справляння податку на додану вартість та прибутку підприємств, а саме:

1. Встановити нульову ставку зі сплати податку на додану вартість на обладнання, що ввозиться в Україну для виробничих потреб.

В Україні не виробляється виробниче обладнання та комплектуючі для підприємств легкої промисловості. Це обладнання високоточне, технологічне та має значну вартість, що у середньому складає від 300 до 1000 000 дол.США за одиницю. Необхідність здійснення сплати податку на додану вартість при ввезенні обладнання та інші затрати по впровадженню проектів, сплата відсотків по кредиту є вкрай обтяжливими фінансовими обставинами, що вимивають обігові кошти підприємств. Відсутність доступних довгострокових кредитних ресурсів для бізнесу не сприяють активізації процесів технічного оновлення, розширення і модернізації виробничих підприємств.

Запроваджена на два роки з 2018 р. 24-місячна розстрочка зі сплати ПДВ на імпорт обладнання згідно з Законом України від 7.12.2017 р. №2245 (п.65) дала позитивний поштовх для оновлення виробничої матеріально-технічної бази. Так, галузеві підприємства відповідно до постанови КМУ від 7.02.2018 №85 першими випробували механізм даної норми, і сьогодні таким чином вже успішно освоєно понад 1,5 мільйона євро інвестицій. Створено 200 додаткових робочих місць у килимовому виробництві та 50 робочих місць у виробництві трикотажних полотен.

На практиці розстрочка зі сплати ПДВ не дала масштабного ефекту для легкої промисловості, адже економічно не дуже вигідна підприємствам, бо, фактично, податок все одно прийдеться сплатити, єдиний плюс - не відразу. Дана модель не досить ефективна для прискорення модернізації, особливо для обмежених у ресурсах малих та середніх підприємств, яких у галузі – більшість. Оскільки, ускладнений механізм її отримання, значні додаткові витрати, часто виникає проблема з оформленням банківської гарантії. Для масової швидкої модернізації доцільно тимчасово звільнити виробничі підприємства (КВЕД 13-15) від сплати ПДВ.

2. В Україні необхідно поновити тимчасову норму Податкового кодексу України, що була запроваджена з 2011 р. для підприємств легкої промисловості (КВЕД 13-15) на 10 років, щодо звільнення від оподаткування прибутку, який спрямовувався на використання вивільнених коштів на модернізацію, розбудову, впровадження інновацій, пов'язаних з основною діяльністю та/або повернення кредитів, використаних на зазначені цілі, і сплату процентів за ними тощо. На жаль, діяла дана норма лише 4 роки, тому скористатися нею з різних причин встигла незначна кількість із близько 3 тис. галузевих підприємств (макс. 191 - у 2011 р., мін. - 112 підприємств у 2014 р.), якими загалом за цей період було освоєно на розвиток 250 млн.грн. вивільнених прибуткових коштів.

Однак, дана законодавча ініціатива навіть за цей часовий відрізок сприяла активному технічному переоснащенню, відновився обсяг імпорту галузевого обладнання у 2011 р. до 46 млн.дол. - 136,7% до 2010 р. Також у 2011 р. закріпилася позитивна динаміка виробництва -107,6% та експорту – 113,9% до 2010 р. Скасування в 2015 р. норми щодо звільнення оподаткування прибутку, призвело до чергової втрати довіри до держави багатьох підприємств легкої промисловості, які взяли кредити для розвитку, а на тлі обезцінення валюти у 3,4 раза зазнали значних збитків, у деяких випадках змушені були скоротити виробництво, працюючих та досі розраховуватися з банками.

Для задоволення наявних внутрішніх потреб у продукції, виконання потенційних іноземних замовлень і нарощування експорту продукції з високою доданою вартістю у галузі можливо додатково створити до 200 тис. робочих місць, здійснивши оновлення основних фондів підприємств, що є зношеними на 55-60%.

Українська промисловість втрачає робочі місця, а люди – роботу та можливість забезпечувати власні родини, що суперечить національним економічним інтересам країни щодо збільшення якісної вітчизняної продукції на внутрішньому ринку, збереження кадрового потенціалу з гідною оплатою праці, нарощування експортних та податкових надходжень до бюджетів всіх рівнів.

З огляду на викладене, українська легка промисловість потребує суттєвого поліпшення умов ведення бізнесу, розвитку внутрішнього ринку, розробки заходів щодо сприяння експорту продукції з високою доданою вартістю.

2. Мета і завдання законопроекту

Головною метою проекту є стимулювання ефективного розвитку легкої промисловості України, залучення інвестицій, нарощування експорту продукції з високою доданою вартістю, створення нових робочих місць, збільшення бюджетних надходжень.

3. Загальна характеристика і основні положення Законопроекту

Законопроект передбачає тимчасове, строком на 10 років, починаючи з 1 січня 2020 року:

1. Звільнення від оподаткування податком на додану вартість операцій із ввезення на митну територію України підприємствами легкої промисловості (група 13-15, КВЕД ДК 009-2010) обладнання та запчастин до нього, в тому числі ввезення (передача) їх до статутного фонду підприємств для здійснення модернізації, реконструкції виробництва, які класифікуються за кодами УКТ ЗЕД:

8444 00 10 00; 8444 00 90 00; 8445 11 00 00; 8445 12 00 00; 8445 13 00 00; 8445 19 00 00; 8445 20 00 00; 8445 30 00 00; 8445 40 00 00; 8445 90 00 00; 8446 10 00 00; 8446 21 00 00; 8446 29 00 00; 8446 30 00 00; 8447 11 00 00; 8447 12 00 00; 8447 20 20 00; 8447 20 80 00; 8447 90 00 00; 8448 11 00 00; 8448 19 00 00; 8448 20 00 00; 8448 31 00 00; 8448 32 00 00; 8448 33 00 00; 8448 39 00 00; 8448 42 00 00; 8448 49 00 00; 8448 51 10 00; 8448 51 90 00; 8448 59 00 00; 8449 00 00 00; 8451 10 00 00; 8451 21 00 00; 8451 29 00 00; 8451 30 00 00; 8451 40 00 00; 8451 50 00 00; 8451 80 10 00; 8451 80 30 00; 8451 80 80 00; 8451 90 00 00; 8452 10 11 00; 8452 10 19 00; 8452 10 90 00; 8452 21 00 00; 8452 29 00 00; 8452 30 00 00; 8452 90 00 00; 8453 10 00 00; 8453 20 00 00; 8453 80 00 00; 8453 90 00 00.

2. Звільнення від оподаткування прибутку, отриманого від основної діяльності підприємств легкої промисловості (група 13-15, КВЕД ДК 009-2010.). Вивільнені кошти (суми податку, що не сплачуються до бюджету та залишаються в розпорядженні платника податку) використовуються на збільшення обсягів виробництва, переоснащення матеріально-технічної бази, запровадження новітніх технологій, або повернення кредитів, використаних на зазначені цілі.

Порядок контролю за використанням вивільнених коштів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Проектом закону вносяться зміни до розділу XX «Перехідні положення» Податкового Кодексу України від 02.12.2010 р. №2755-VI (*Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112*).

4. Правові аспекти

Дана сфера відносин регулюється Податковим кодексом України.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Прийняття закону сприятиме створенню 200 тис. робочих місць, зростанню заробітної плати у легкій промисловості у 2 рази, та збільшенню відрахувань до соціальних фондів до 19,1 млрд.грн. щороку (за наведеними нижче розрахунками).

1) За даними 2018 р. річний фонд заробітної плати (ФЗпл) розрахунково:

$$6\,735 \text{ грн/міс} \bullet 12 \text{ міс.} \bullet 85 \text{ тис.прац.} = 6\,869\,700 \text{ тис.грн}$$

Соціальні відрахування за рік – 41,5% від ФЗпл (у т.ч. ПДФО - 18%, ЄСВ – 22%, військовий збір - 1,5%):

$$6\,869\,700 \text{ тис.грн} \bullet 41,5\% = 2\,850\,925,5 \text{ тис.грн.}$$

Або на кожного працівника

$$2\,850\,925,5 \text{ тис.грн.} / 85 \text{ тис. прац.} = 33,5 \text{ тис.грн.}$$

2) При створенні ще 200 тис.робочих місць соціальні фонди додатково отримають від галузі:

$$200 \text{ тис.прац.} \bullet 33,5 \text{ тис.грн.} = 6\,708\,060 \text{ тис.грн.}$$

3) А зростання заробітної плати працівників у 2 рази (до 13470 грн/міс.) призведе відповідно і до збільшення річного фонду зарплати та відрахувань до соціальних фондів:

Річний фонд заробітної плати (ФЗпл)

$$13\,470 \text{ грн/міс} \bullet 12 \text{ міс.} \bullet (85+200) \text{ тис.прац} = 46\,067\,400 \text{ тис.грн.}$$

Соціальні відрахування за рік – 41,5% від ФЗпл

$$46\,067\,400 \text{ тис.грн.} \bullet 41,5\% = 19\,117\,971 \text{ тис.грн.}$$

4) Втрат від митних платежів на устаткування для легкої промисловості немає.

5) Середньорічний обсяг ПДВ при закупівлі обладнання (за даними 2016-2018 рр.) у середньому близько 61 млн.дол./рік - 332 млн.грн.

$$61 \text{ млн.дол.} \bullet 20\% \text{ ПДВ} = 12,2 \text{ млн.дол. або } 332 \text{ млн.грн.}$$

Сподіваємося, що завдяки впровадженню законопроекту обсяги імпорту обладнання зростуть щонайменше утричі, тоді втрати ПДВ наблизяться до 1 млрд. грн. Однак, зростання наведених вище інших показників (зайнятості, зарплати, соцвідрахувань тощо) не лише покриє втрати, а й збільшить бюджетні надходження та матиме позитивний мультиплікативний ефект для розвитку легкої промисловості та економіки держави.

В результаті прийняття законопроекту підвищиться інвестиційна привабливість вітчизняних галузей легкої промисловості, збільшиться притік інвестицій, в тому числі прямих іноземних, що дасть змогу створити нові види виробництв, здійснити оновлення та модернізацію технологічного обладнання, підвищити продуктивність праці та створити сотні тисяч нових робочих місць в українській легкій промисловості, яка забезпечить додаткові регулярні податкові надходження до державного та місцевих бюджетів.

6. Регіональний аспект

Проект Закону України не стосується питання розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

7. Запобігання дискримінації

У законопроекті відсутні положення, які містять ознаки дискримінації.

8. Запобігання корупції

У законопроекті відсутні правила та процедури, які можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень.

9. Громадське обговорення

Проект Закону України потребує проведення консультацій з громадськістю.

10. Оцінка регуляторного впливу

Законопроект не є регуляторним актом та не потребує погодження з Державною регуляторною службою України.

10¹. Вплив реалізації акта на ринок праці

Проект сприятиме збереженню, залученню кадрів та створенню нових робочих місць на ринку праці.

11. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Реалізація цього закону не призведе до втрат державного бюджету та значно покращить інвестиційний клімат й умови ведення бізнесу у легкій промисловості України, що в результаті дозволить суттєво збільшити обсяги виробництва, підвищити обороноздатність держави у частині забезпечення речовим майном, покращити торговельний баланс, збільшити експорт та отримати значний позитивний соціально-економічний ефект у вигляді збільшення надходжень до державного й місцевих бюджетів за рахунок податків та створення додаткових робочих місць.